

Rent drikkevand og sikker
kemi
J.nr. 2021-2428
Ref. LMK
Den 8. marts 2022

Redegørelse for status på aktiviteter gennemført i 2021 og i hele perioden 2018-21 under Ny Fælles Kemiindsats 2018-21

Ifølge aftalen af 17. november 2017 om ny Fælles Kemiindsats 2018-21 skal der årligt udarbejdes en kort redegørelse for status over aftalen.

Status for planens gennemførelse - generelt

Størstedelen af initiativerne i Kemiindsatsen har et flerårigt sigte, og en række af aktiviteterne kører i hele planperioden 2018-2021. De årlige redegørelser har i det lys primært fokus på væsentlige konkrete resultater og indsats i det forløbne år. I år er der desuden udarbejdet et særskilt status over hele perioden 2018-21 på hovedoverskrifter og EU-Strategi.

Status for initiativerne er inddelt efter Kemiindsatsens fem overordnede områder: **1. Oplyste forbrugere**, **2. Fair vilkår**, **3. De fem skadevirkninger i fokus**, **4. Forskning og vidensopbygning** og **5. Kontrol og overvågning**. Herudover indeholder aftalen en **EU-strategi**.

I det følgende redegøres for status på hovedindsatserne under de fem områder samt på EU-strategien.

Kemikalieindsats 2018-21 kan læses på <https://mst.dk/kemi/kemikalier/regulering-og-regler/handlingsplaner/kemiindsats-2018-2021/>

1. Oplyste forbrugere

Hovedindsats: Forbrugerinformation og kampagner

Fødevarerområdet:

I 2021 er der udviklet ca. 135 opslag om uønsket kemi i fødevarer, der er lanceret på Fødevarerstyrelsens platforme på sociale medier – primært på Fødevarerstyrelsens Facebook side ”Mad Med Mindre Kemi” (88 opslag), samt på ”Fødevarerstyrelsen” på Facebook og Instagram (samlet 47 opslag). Facebook platformene ”Fødevarerstyrelsen” og ”Mad Med Mindre Kemi” har nu henholdsvis ca. 46.000 og ca. 57.000 følgere. ”Mad med Mindre kemi” havde i 2021 en samlet rækkevidde på 1.906.809, med et antal delinger af indhold på 94.366.

Opslagene giver tips og konkrete råd til, hvad du bør være opmærksom på, hvis du vil spare dig selv og din familie for uønsket kemi i fødevarer. F.eks. genbruge mademballage rigtigt, fravælge rovfisk til børn og gravide, ikke at opbevare portvin eller rødkål i blyholdige krystalkarafler/skåle eller tips til at undgå uønsket kemi ved sæsonbetingede traditioner. Fødevarerstyrelsen oplyser også om nye EU-tiltag, der skal reducere uønsket kemi eller naturlige giftstoffer fra fødevarer. Opslagene om kemi i fødevarer

er nogle af dem, der har haft mest trafik og udbredelse af alle Fødevarestyrelsens samlede opslag på sociale medier.

I 2021 er de seks film om kemi i fødevarer, der blev lanceret i 2020, udsendt igen. De fokuserer på vejledning til sårbare grupper som gravide og børn, eller informerer om gode råd til mindre uønsket kemi fra mad generelt. Filmene har haft meget trafik i 2021 og har haft en rækkevidde på over 500.000 personer. Et godt eksempel på, at materialerne virker og rammer de sårbare målgrupper, er filmen om at undgå tun til små børn. Et opslag med filmen i august 2020 nåede ud til flere end 155.000 personer.

Målrettet annoncering af opslag på Facebook i 2021 har samlet haft en rækkevidde på 534.000 personer og fået 961.000 eksponeringer (antal gange annoncerne er blevet vist på skærmen). På tværs af annoncerne har der været ca. 27.000 interaktioner i form af f.eks. likes, delinger, kommentarer og klik til henholdsvis www.kendkemien.dk og fvst.dk/kemi.

I 2021 har målgrupperne også fundet vej til fvst.dk/kemi via Google Ads. Det har resulteret i flere end 197.000 eksponeringer og 4.200 klik til hjemmesiden.

Miljøområdet:

Informationsindsatsen til forbrugerne i 2021 kan opdeles i en basispakke og særlige informationsaktiviteter. Spredningen af handlingsrettede råd og viden om kemi sker primært gennem hjemmeside og sociale medier (basispakke), men også gennem større forbrugerinformationskampagner (de særlige informationsaktiviteter).

Særlige informationsaktiviteter

Informationskampagne til unge om kemi i tøj

Der går typisk 3 kg kemikalier til at fremstille 1 kg T-shirts. Men det ved unge i alderen 16-22 år ikke, selvom de er storforbrugere af tøj, og derfor lancerede Miljøstyrelsen i november 2021 en kampagne om, hvordan kemikalier i tøj påvirker klima, miljø og krop. Kampagnen indeholdt bl.a. konkurrencer redesignede genbrugs T-shirts og influencer-samarbejder, og blev bl.a. spredt på YouTube, WebTV, Instagram og storskærme i storcentre landet over. Kampagnen er ved at blive evalueret, og de foreløbige resultater tyder på, at kampagnen har gjort en markant forskel for de unge, der har set den både i forhold til viden, holdning og adfærd. Herudover kan det nævnes, at der har været mere end 1.600 deltagende i en konkurrence om en række T-shirts, hvilket tyder på en dyb involvering fra de unges side og, at der har været næsten 10.000 besøgende på kampagnesitet kemiogmode.dk.

Basis informationsaktiviteter

Sociale medier og hjemmeside

Der er hen over året givet konkrete råd via sociale medier og hjemmesider om, hvordan man nedsætter sin udsættelse for problematisk kemi. En særlig vigtig strategisk kanal har været FB siden *Hverdagskemi*, som ved udgangen af 2021 havde små 40.000 følgere, hvilket er en stigning på omkring 600 følgere henover året. En række af andre initiativer – både til virksomheder og til forbrugerne – har over året brugt *Hverdagskemi* som platform, ligesom siden bruges til at formidle ny aktuel viden om kemi i forbrugerprodukter. Der arbejdes parallelt med Facebook og Instagram på tværs af hele ministeriets kanaler.

Hovedindsats: Viden om biocider/sikker brug af biocider på jobbet

I den politiske aftale ønskes det sikret, at både forbrugere og professionelle anvender biocider korrekt. Det ønskes, at forbrugere særligt informeres ift. desinfektions-, insekt-, alge- og træbeskyttelsesmidler.

For at forbrugere og professionelle nemmere kan finde alle godkendte produkter, og se hvilke betingelser produktet er godkendt under er Bekæmpelsesmiddeldatabasen (BMD) blevet opdateret til

at kunne håndtere såkaldte familiemedlemmer til biocidproduktfamilier, sådan at alle produkter kan fremsøges med deres handelsnavne.

Miljøstyrelsens hjemmeside er opdateret med information til forbrugere om at undgå og bekæmpe skadedyret skægget sølvkræ. Der er desuden udarbejdet materiale om, hvad der ligger i en godkendelse af biocidprodukter og hvordan en etikette skal læses.

Der udarbejdes en eksplainer-video om, hvordan man undgår udledning af miljøfarlige stoffer til vandmiljøet, og hvordan sammenhængen er med godkendelsen af bekæmpelsesmidler.

Der er udarbejdet et faktaark målrettet virksomheder og sundhedssektoren om vigtigheden af korrekt anvendelse af desinfektionsmidler for at undgå dannelsen af resistente mikroorganismer og samtidig undgå smitte. Faktaarket er udarbejdet på baggrund af to rapporter, som er udarbejdet under Miljøstyrelsens bekæmpelsesmiddelforskningsprogram.

Hovedindsats: Allergistrategi

Miljøstyrelsens arbejde i 2021 inkluderede bl.a. finansiering af Videncenter for Allergi, to kortlægninger af allergifremkaldende stoffer i forbrugerprodukter (fokus på nikkel og formaldehyd), forslag til harmoniseret klassificering for allergifremkaldende stoffer (EPDA, Helional, Eugenol, Methyl-oct-2-ynoate), fortsat udvikling af en ny QSAR-model for forudsigelse af hudallergi, og det afsluttende arbejde med at udvikle OECDs guidelines til vurdering og test af hudallergene stoffer. Disse initiativer beskrives yderligere under de respektive hovedindsatser.

Miljøministeriet har i 2021 fortsat haft fokus på at arbejde for regulering af allergifremkaldende stoffer i kosmetik og legetøj, hvilket blandt andet har resulteret i, at Kommissionen forventes at fremsætte et forslag om begrænsning af flere parfumestoffer i kosmetiske produkter i starten af 2022. Derudover forventes et forslag om deklaration af formaldehyd fra formaldehydfrigivere i kosmetiske produkter også at blive vedtaget i starten af 2022.

I forhold til samarbejde med interessenter og andre myndigheder blev der i 2021 afholdt et møde i netværket Allergiforum med teamet ”skjulte allergener”.

Det samlede overblik over arbejdet med strategien 2018-2021 er beskrevet i en afsluttende rapport, som kan findes her: <https://mim.dk/publikationer/2022/feb/faerre-danskere-med-hudallergi-miljoeministeriets-strategi-for-allergifremkaldende-kemikalier-2018-2021-afsluttende-rapport/>

Hovedindsats: Miljømærker

1) Øge efterspørgslen efter miljømærkede produkter (v/Miljømærkning Danmark):

Miljømærkning Danmark etablerede med Kemiindsatsen i 2018 et koncept med forbrugerrettede temasider på ecolabel.dk. Målet med temasiderne er at give råd om god kemi i hverdagen og inspirere til en mere bæredygtig hverdag. Temasiderne dækker pt. over 120 temaartikler indenfor bl.a. Børn, Gravide, Bæredygtig livsstil, Mode & Tekstil, Møbler & Bolig (Hus & Have). og er over hele året distribueret via PR, sociale medier (SoMe) og nyhedsbreve samt særskilt i tre større kampagneindsatser: *gravid, møbler og skønhed/pleje*.

Kampagneindsatserne har igennem perioden omfattet annoncering på SoMe, banners i onlinemedier, Google Adwords og omtale i nyhedsbreve. Annoncering i SoMe nåede i 2021 total 12,6 mio. visninger, heraf 1,7 mio. i målgruppen (færrest på møbler, flest på skønhed/pleje) og resulterede i en yderligere vækst gennem 2021 på over 36 % af besøgende til forbrugersektionen på Miljømærkning Danmarks hjemmeside (i alt 142.000 besøg i 2021).

2) Øge udbuddet af miljømærkede produkter – målrettet markedsdialog med virksomheder (v/Miljømærkning Danmark):

Miljømærkning Danmarks brancheindsats har i 2021 især haft fokus på *møbler, legeredskaber og legetøj*. Indsatsen har bl.a. bestået af udarbejdelse af nordisk møbelkatalog med nordiske miljømærkede møbler, deltagelse i brancherelaterede paneldebatter og møder, PR og SoMe indsats. Pga. Covid-19 har flere aktiviteter været endnu mere digitale fx i form af flere digitale møder.

Deciderede markedsdialogmøder med offentlige indkøbere, brancheforeninger og virksomheder er afholdt i samarbejde med Københavns Kommune, Statens og Kommunernes Indkøb (SKI), Miljøministeriets Partnerskab for Offentlige Indkøbere og Udbudsmedia.dk.

3) Tilskudsordning (v/Miljøministeriet).

Kemiindsats 2018-2021 afsatte 0,5 mio. kr. til en miljømærketilskudsordning med henblik på at virksomheder kunne få støtte til en konsulentgennemgang af om et eller flere produkter kunne miljømærkes. Der blev givet tilskud til otte virksomheder med henblik på, at de skulle undersøge muligheden for at opnå miljømærkning af tøj-/tekstil-/babyprodukter, legetøj, børne-/ungemøbler eller parfumefri make-up produkter til unge. De enkelte projekter startede op i 2019. Fire virksomheder har indtil nu opnået miljømærkning af produkter i forbindelse ved projektets afslutning eller efter; én virksomhed har afsluttet projektet uden miljømærkning og forventer det heller ikke. I 2021 blev de tre sidste projekter afsluttet, og blandt disse vurderes det muligt, at 1-2 virksomheder vil arbejde videre for at opnå miljømærkelicens til et eller flere produkter. Projekterne har i nogen grad været berørt af Covid-19, da tilskudsmodtager og/eller dennes konsulent også har skullet besøge virksomheder i og uden for Danmark.

2. Fair vilkår

Hovedindsats: REACH og CLP

Kontrol af virksomhedernes REACH registreringer

Miljøstyrelsen arbejder aktivt med at forbedre kvaliteten af virksomheders registreringer under REACH. Miljøstyrelsen kommenterer både på udkast til afgørelser, som er udarbejdet af EUs Kemikalieagentur (ECHA) vedrørende dossiervurdering (kontrol af registreringsoplysninger, samt industriens testforslag), og udkast til afgørelser, som er udarbejdet af andre lande i forbindelse med stofvurderinger. Miljøstyrelsen har haft hovedfokus på at forbedre beslutningsudkast for de principielt vigtigste sager vedrørende specielt bekymrende stofegenskaber (miljøfarlighed (PBT), kræft, skader på arveanlæg/DNA (mutagenicitet), skader på forplantning og fosterudvikling samt hormonforstyrrende effekter), og hvor der er særligt stort potentiale for, at de påkrævede oplysninger kan lede til en bedre risikohåndtering og derved reduceret påvirkning af mennesker og miljø.

I 2021 har Danmark indsendt 5 ændringsforslag til sådanne beslutninger, hvilket har ført til ændringer i beslutningerne i alle 5 tilfælde. Det indsendte antal ændringsforslag i 2021 er på linje med sidste år, men væsentligt lavere end de forrige år. Dette skyldes bl.a., at der efter dansk initiativ er blevet udviklet forståelsespapirer for testning af bl.a. mutagene stoffer, der skader arveanlæggene. Danmark har tidligere indsendt et større antal ændringsforslag for at få sat dette på dagsordenen. Det har nu medført, at udkastene til afgørelser er bedre afstemt og derfor ikke kræver ændringsforslag. Derudover bliver flere mindre uenigheder ift. testkrav håndteret ved direkte uformel kontakt mellem Kemikalieagenturet og medlemsstaterne og medlemsstaterne imellem.

Danske stofvurderinger under REACH

Stofvurderinger under REACH udføres af medlemslandene, herunder Danmark, for stoffer mistænkt for at kunne udgøre en risiko for mennesker og/eller miljø inden for udvalgte prioriterede områder. Der kan under stofvurdering stilles krav til virksomhederne om at lave yderligere testning, hvis det er

nødvendigt for at afklare en mistanke om skadelige effekter, med henblik på at kunne vurdere, om der er behov for en mere restriktiv regulering af det pågældende stof.

I 2021 har Miljøstyrelsen afsluttet stofvurderingerne for en række stoffer:

- BADGE (Bisphenol A diglycidyl ether), hvor Danmark konkluderer, at yderligere regulering ikke er nødvendig på baggrund af resultater fra tests om mutagenitet.
- DGEBF (Formaldehyd, oligomere reaktionsprodukter af 1-chloro-2,3-epoxypropane og phenol), hvor mangler i registreringen betyder, at stoffet skal undergå dossiervurdering (kontrol af standardinformationskrav) og ikke stofvurdering.
- Phenol, hvor bekymringen for mutagenitet er ved at blive afklaret under dossiervurdering. Resultaterne af den igangsatte testning for mutagenitet kan skærpe bekymringen for stoffet. En restriktion kan muligvis komme på tale, da stoffet giver anledning til risiko fra langtidsskadevirkninger sammenholdt med stoffets brede anvendelsesmønstre.
- Fem ftalater, for hvilke Danmark havde bekymring for reproduktionstoksiske og hormonforstyrrende effekter, er alle blevet afsluttet uden reguleringstiltag for nuværende. For 4 af de fem stoffer var oplysninger i registreringerne utilstrækkelige, og de forventes således at skulle undergå dossiervurdering. For det sidste stof blev det pålagt virksomhederne at udføre en test, som ikke viste bekymrende effekter.
- For epoxystoffet EPOTE er en afslutning af stofvurderingen under udarbejdelse: Resultaterne fra en undersøgelse om mutagenitet viser, at stoffet ikke er skadeligt for nedarveligt genmateriale, men kun er mutagent i celler, der ikke videregives til næste generation. Stofvurderingen har også vist, at stoffet er meget stærkt hudsensibiliserende, og et klassificeringsforslag for mutagenitet og for hudsensibiliserende virkning vil blive udarbejdet i 2022.
- I forbindelse med en bekymring for mulig PBT/vPvB for den bromerede flammehæmmer TBBPA har registranten leveret studier om persistens i miljøet, som Miljøstyrelsen er i gang med at vurdere. Stoffet er sideløbende blevet klassificeret i risikovurderingskomitéen (RAC) som kræftfremkaldende i kategori 1B (se nærmere nedenfor).

Danske reguleringsforslag

Harmoniseret EU-klassificering under CLP

I 2021 har Danmark igangsat et nyt klassificeringsforslag for stoffet Methyl-oct-2-ynoat (parfumestof) for hudallergi, hvor der foreslås klassificering i kategori 1A. Forslaget forventes at blive indsendt til ECHA i 2022. Der er desuden arbejdet videre med klassificeringsforslaget for Eugenol (parfumestof) for hudallergi, hvor der foreslås klassificering i kategori 1A på baggrund af humane data, og forslaget er indsendt til ECHA ultimo 2021.

Endvidere er forslagene for Helional (parfumestof) og EPDA (2,3-epoxypropyl neodecanoat) (bindemiddel i en lang række produkter), som blev indsendt til ECHA i 2020, nu i proces hos ECHA. Begge forslag vedrører hudallergi i henholdsvis kategori 1B og 1A, og i forslaget for EPDA er der endvidere lagt op til, at stoffet skal klassificeres som mutagent i kategori 2. Begge forslag har været i offentlig høring og forventes at blive behandlet i ECHAs risikovurderingskomité RAC i 2022.

Desuden indsendte Danmark i 2019 et klassificeringsforslag for Cinnamaldehyd (allergifremkaldende), og i samarbejde med Norge et klassificeringsforslag for den bromerede flammehæmmer TBBPA (tetrabromo bisphenol A) som kræftfremkaldende i kategori 1B i 2020. Begge forslag blev behandlet og vedtaget i RAC i 2021.

Klassificering af bly i vandmiljøet på baggrund af et dansk forslag blev efter drøftelse i CARACAL (Competent Authorities for REACH and CLP) i efteråret 2020 returneret til Risikovurderingskomitéen (RAC) under ECHA til genovervejelse af, om der skulle sondres mellem pulverform/massiv form og til vurdering af et nyt studie. Efter grundige drøftelser i RAC i 2021 blev sagen afsluttet med uændret

anbefaling fra RAC om, at alle blyformer fik samme klassificering. RACs anbefaling forventes nu atter behandlet af Kommissionen.

Optag på Kandidatlisten for særligt problematiske Stoffer

Danmark har løbende i perioden under Kemiindsats 2018-2021 indsendt danske forslag om identifikation af særligt problematiske stoffer (SVHC) under REACH. 4-MBC og 4-MBC er vedtaget i 2021 og er identificeret som hhv. hormonforstyrrende og reproduktionsskadelig i mennesker. 4-MBC anvendes i kosmetik, og DBMC anvendes blandt andet som bindemiddel og tætningsmiddel i produktion af gummi og plastik.

Anvendelsesbegrænsninger

Miljøstyrelsen indledte i januar 2020 initiativet omkring at udarbejde et forslag til en bred REACH anvendelsesbegrænsning, der har til formål at forbyde alle ikke-essentielle anvendelser af fluorstoffer (PFAS) i EU. Begrænsningsforslaget forventes fremsendt til ECHA i 2022, hvor det forventes behandlet i RAC (risikovurderingskomitéen), og SEAC (den socioøkonomiske komité) i 2022-2023. Begrænsningen er planlagt til at træde i kraft i 2025. Miljøstyrelsen samarbejder med de kompetente myndigheder i Tyskland, Nederlandene, Sverige og Norge omkring udarbejdelse af begrænsningsforslaget. Det kræver en stor indsats at udarbejde et så omfattende forslag.

Deltagelse i komiteer og ekspertgrupper

Miljøstyrelsen har deltaget fast i de tre komitéer MSC (medlemsstatsudvalget), der bl.a. behandler forslag i forbindelse med dossier- og stofvurdering og forslag til optagelse på kandidatlisten af SVHC-stoffer under REACH, RAC (risikovurderingskomitéen), der giver anbefalinger til Kommissionen om klassificeringsforslag under CLP forordningen samt om fastsættelse af grænseværdier (OELs) i arbejdsmiljøet, og som sammen med SEAC (den socio-økonomiske komité) giver udtalelser om godkendelsesansøgninger og begrænsningsforslag under REACH.

Miljøstyrelsen deltager desuden i en række ekspertgrupper, herunder ekspertgruppen for hormonforstyrrende stoffer, ekspertgruppen for særligt miljøskadelige stoffer (PBT) og ekspertgruppen for risikohåndtering af problematiske stoffer. Komiteerne og ekspertgrupperne har en central funktion i reguleringsarbejdet og behandler en lang række forslag. Ved aktiv deltagelse i dette arbejde har Miljøstyrelsen påvirket EU's kemikaliepolitik via de forslag, som udarbejdes af Danmark og i høj grad også ved at kommentere på forslag, som udarbejdes af andre EU medlemslande samt ECHA og Kommissionen.

Informationsaktiviteter om REACH og CLP

I 2021 har Miljøstyrelsen gennemført en informationsindsats til tatoveringsbranchen om REACH begrænsningen for stoffer i tatoveringsfarver, der finder anvendelse fra 4. januar 2022. Indsatsen mandede konkret ud i et dialogmøde med branchen, opdatering af vejledende tekst på Miljøstyrelsens hjemmeside samt vejledningmateriale (film samt en engelsk vejledning), som kan hjælpe tatovørerne med at forstå deres rolle og forpligtelse samt hjælpe dem med at stille krav til deres leverandører af tatoveringsfarver. Materialet kan tilgås via: <https://mst.dk/kemi/kemikalier/fokus-paa-saerlige-produkter/tatoveringsfarver/>

Miljøstyrelsen har derudover haft følgende REACH og CLP Helpdesk-aktiviteter i 2021:

- Besvarelse af henvendelser fra virksomheder angående reglerne i de to kemikalieforskrifter.
- Afholdelse af on-line dialogmøde for ca. 150 interessenter.
- Ni præsentationer af REACH forpligtelser som f.eks. informationspligten og ECHAs SCIP database på webinarer og fysiske møder, arrangeret af diverse virksomheder og brancheforeninger.

Hovedindsats: Cirkulær økonomi og plast samt PVC-indsats

I 2021 er der gennemført aktiviteter med fokus på PVC inden for to områder jf. projekter prioriteret af aftaleparterne:

Projektet "PVC Kortlægning 2021" har gennemført en opdateret kortlægning af forsyningen af PVC i Danmark. Formålet med kortlægningen var at belyse udviklingen i forsyningen af PVC i perioden fra den foregående 2018 kortlægning til i dag. I diskussionen af denne status indgik faktorer, der har haft betydning for udviklingen i forsyningen af PVC for de enkelte varegrupper, med fokus på varegrupper omfattet af PVC-loven og varegrupper, hvor der er størst tonnage.

PVC partnerskabet mellem miljøstyrelsen, PVC informationsrådet og den europæiske PVC industri organisation (VinylPlus) har fortsat arbejdet med at konkretisere samarbejdet med fokus på den kinesiske PVC industri. I den forbindelse har Miljøstyrelsen fortalt om partnerskabet på den årlige PVC VinylPlus Forum konference. Der har også været afholdt et møde med den kinesiske ambassade i Danmark, som udviste stor positiv interesse for at indgå i fremtidigt samarbejde.

Miljøstyrelsen har endvidere fortsat deltaget i en OECD ekspertgruppe, som har videreudviklet designkriterier for bæredygtig plast ud fra et kemikalieperspektiv. Arbejdet er nu afsluttet, og der forligger rapporter over fire case studier inden for emballage (til fødevarer og detergenter) og byggevareprodukter (gulvbelægning og isoleringsmaterialer). Der er endvidere lavet en generel vejledning for designkriterier. Arbejdet fortsætter nu med hovedfokus på fødevareemballager.

Miljøstyrelsen har fortsat deltaget i NCE (Nordisk arbejdsgruppe for cirkulær økonomi, Nordisk Ministerråd) projektet "Circular plastics in electrical and electronic equipment". Formålet med dette projekt var at identificere, hvordan man kan designe elektriske og elektroniske produkter, således at de mest problematiske kemikalier kan undgås. Projektet er nu afsluttet.

Miljøstyrelsen har endvidere gennemført to sæt begrænsede aktiviteter for at fortsætte vidensopbygningen inden for genanvendelsen af plast til kosmetikemballage. Arbejdet har fokuseret på 1) udvikling af et Excel værktøj til analyse af detekterede stoffer i genanvendt plast 2) sammenligning af analyseresultater for jomfruelig og genanvendt plast.

Hovedindsats: Innovation i kemi

Substitutionsindsatsen, Center for Cirkulær Kemi (CCK), som startede i januar 2019 har det overordnede formål at understøtte virksomheders arbejde med at erstatte uønsket kemi i deres produktion med henblik på, at kemien ikke bliver en barriere for den cirkulære økonomi. CCK fokuserer sin indsats på følgende sektorer: emballage, byggeri og fødevare/proces.

CCK sigter mod et virksomhedsnært fokus i erkendelse af, at substitutionsudfordringer sjældent har en generisk løsning. CCKs mål er at hjælpe virksomheder i gang med den spæde start på substitutionsarbejdet, hvorefter de selv skal fuldføre opgaven. Starthjælpen tilbydes i form af brancherettede inspirationsseminarer og op til 25 timers rådgivning af centerets tilknyttede eksperter.

I 2021 har CCK udført følgende aktiviteter:

- Afholdelse af 5 brancherettede inspirationswebinarer og ét inspirationswebinar om værktøjer og metoder til substitution af skadelig kemi. Der var mellem 70 og 148 deltagere på hvert webinar.
- 1:1 rådgivning om substitution til 9 danske virksomheder
- Afsluttende Open Space-webkonference med 53 deltagere fra virksomheder, brancheforeninger og NGO'er med oplægget: Hvordan kan vi arbejde videre med substitution efter CCKs afslutning? Kan vi bruge den cirkulære økonomi som løftestang?

- Publicering af analyse om håndtering af problematisk kemi i et cirkulært og svanemærket byggeri af børnehus i Gladsaxe.
- Publicering af 19 artikler på cirkulærkemi.dk baseret på 1:1 rådgivninger. Artiklerne skal fungere som inspiration til andre virksomheder, der ønsker at arbejde med substitution.
- Drift af website cirkulærkemi.dk: oplægning af nyheder fra ind- og udland om substitution og kemikalier i den cirkulære økonomi.

CCK er afsluttet dec. 2021 med en evalueringsrapport over de udførte aktiviteter gennem alle tre år.

Hovedindsats: Information til virksomheder om og tilskud til biocider

Der har i 2021 været fokus på sikker drift af biocidhelpdesken, hvor ansøgere kan få juridisk og teknisk bistand om biocider, forordningen og ansøgningskrav.

Der blev i 2021 afholdt en tilskudsrunde til virksomheder, der ønsker at udvikle mindre belastende biocider og har brug for støtte til produktgodkendelse efter den markant mindre omkostningskrævende og forenklede godkendelsesprocedure, der samtidig giver nemmere adgang til de øvrige EU landes markeder eller til godkendelse af mindre belastende aktivstoffer. Der var afsat 0,86 million kroner og Miljøstyrelsen modtog 2 ansøgninger, hvilket resulterede i 2 tilsagn.

MST's hjemmeside er opdateret med hensyn til vejledning omkring, hvordan man ansøger om godkendelse af biocidprodukter. Oplysninger omfatter grundlæggende informationer omkring procedure og forpligtigelser, men også med nye henvisninger til guidance og information om forpligtigelser om hvornår og hvordan biocidprodukter skal registreres i Produktregisteret.

Oplysninger om Miljøstyrelsens særlige nationale vurderingsrammer er opdateret, herunder er informationen om de nye vurderingsrammer omkring godkendelse af træbeskyttelsesmidler lagt på hjemmesiden.

Herudover har Miljøstyrelsen deltaget i en række arrangementer hos forskellige brancheorganisationer for at fortælle om forordningens krav og relevante problemstillinger.

Hovedindsats: Vejledning til virksomheder om kemi i fødevarer

Fødevarestyrelsen har afholdt møder med branchen og holdt indlæg til medlemsmøder i brancheforeninger om relevante og aktuelle emner inden for de forskellige kemiske lovgivningsområder om tilsætningsstoffer, fødevarerkontaktmaterialer og kemiske forureninger som f.eks. fluorerede stoffer.

Der udarbejdes løbende nye vejledninger samt opdatering og digitalisering af eksisterende vejledninger. Den samlede tjekliste, Kemitjeklisten, er blevet revideret og tilsætningsstofvejledningen er ved at blive opdateret og vil efter planen blive offentliggjort i en digitaliseret form i 2022.

Fødevareraktiviteter har, i forbindelse med kontrolkampagner, fået særskilt vejledning om reglerne for fødevarerkontaktmaterialer af plast og om brug af biocider i mælkeleverende besætninger.

3. De fem skadevirkninger i fokus

Hovedindsats: Globale konventioner

På det globale område var der i 2021 særligt fokus på arbejdet med at udvikle anbefalinger til en ramme for det globale arbejde med kemikalier og affald efter 2020, der skal videreføre arbejdet under den globale kemikaliestrategi, SAICM, og bidrage til opfyldelsen af 2030-agendaen og de globale bæredygtighedsmål. Der skulle have været afholdt afsluttende international konference med

ministerdeltagelse i sommeren 2021, men denne er pga. Covid-19 pandemien udskudt på ubestemt tid. Man har holdt momentum i arbejdet ved afholdelse af virtuelle møder. Miljøministeren deltog i et on-line High Political Forum, med det formål at tilkendegive den danske opbakning til en ny international ramme. I den sammenhæng tilkendegav ministeren, at Danmark via Udenrigsministeriets grønne bistandsmidler økonomisk støtter sikker håndtering af kemikalier og affald globalt med 1 million US dollars i 2021 gennem UNEPs Special Programme on Institutional Strengthening for the Chemicals Cluster.

I juli 2021 blev første del af partskonferencerne for Stockholmkonventionen om persistente organiske miljøgifte og Rotterdamkonventionen om forudgående samtykker forud for eksport af farlige stoffer afholdt on-line på grund af Covid-19 pandemien. På on-line mødet var der kun mulighed for at træffe administrative beslutninger, der skulle sikre, at arbejder under konventionerne, herunder implementering kunne fortsætte. Anden del af partskonferencerne er udskudt til juni 2022, hvor der skal tages en række beslutninger vedr. forbud og begrænsninger af en række stoffer under konventionerne.

Minamatakonventionen om kviksølv afholdt partskonference on-line på grund af Covid-19 pandemien. Partskonferencen vil blive genoptaget i marts 2022, hvor der vil være fokus på at få globalt forbudt en række produkter indeholdende kviksølv og industriprocesser der benytter kviksølv. Desuden vil der være fokus på, hvorledes effektiviteten af konventionen kan måles, herunder monitoring af kviksølv.

Danmark deltog som medlem i det 16. møde i den tekniske komité under Stockholmkonventionen (POPRC-16), der blev afholdt virtuelt pga. Covid-19 pandemien. Komitéen vurderer i øjeblikket tre stoffer, der er nomineret under konventionen (pesticidet methoxychlor, flammehæmmeren dechlorane plus og UV-absorbereren UV-328) samt det fortsatte behov for anvendelser af en række undtagelser for eksisterende POP-stoffer (kortkædede chlorparaffiner og flammehæmmeren deca-BDE) reguleret under konventionen.

Hovedindsats: Biocider

I 2021 har Miljøstyrelsen fortsat deltaget aktivt i EU-forvaltningskomitéer med at vurdere aktivstoffer. Der er truffet 32 beslutninger om aktivstoffer i EU med dansk deltagelse, heraf 16 optag og 16 forlængelser. Antallet af optag er svagt stigende i fht. de senere år, og antallet forventes at stige yderligere frem mod udgangen af 2024, hvor vurderingen af alle aktivstoffer skal være afsluttet som fastsat i biocidforordningen. Der er et stigende antal administrative forlængelser, i forbindelse med at godkendelserne for en række aktivstoffer skal fornyes. Idet det viser sig nødvendig med en fuld evaluering af stofferne ved fornyelsen, er der behov for, at godkendelserne administrativt forlænges, fordi det ikke kan nås, før de oprindelige godkendelser udløber.

Flere særligt problematiske stoffer har været til drøftelse i Biocidkomiteen. Særligt problematiske aktivstoffer skal som udgangspunkt ikke godkendes, med mindre bestemte forhold gør sig gældende. Miljøministeriet har i den forbindelse haft drøftelser med interessenter for at fremme arbejdet med alternativer og en udfasning af stofferne, samt for at afklare de erhvervsøkonomiske konsekvenser ved eventuelle forbud mod stofferne.

MST har i 2021 udarbejdet og leveret en risikovurdering af de hormonforstyrrende egenskaber af aktivstoffet DBNPA til fødevaredesinfektion, som pålagt af Kommissionen. Dette var den første risikovurdering af sin slags under nogen af de europæiske kemikalireguleringer, og Biocidproduktkomiteen har efterfølgende tilsluttet sig vurderingen, som indgår i rådgivningen af Kommissionen om, hvorvidt det bør indstilles, at aktivstoffet skal godkendes.

Miljøstyrelsen har desuden bidraget til risikovurdering af produkter mhp. EU-godkendelse. Der blev i 2021 truffet seks beslutninger om EU-godkendelse af produkter i EU. Miljøstyrelsen har i alle sagerne

været enige i den endelige vurdering. EU-godkendte produkter kan markedsføres i hele EU uden specifik national risikovurdering. Det er derfor vigtigt, at Miljøstyrelsen bidrager til EU-risikovurderingen af produkterne for at sikre et højt beskyttelsesniveau samt hensyn til særlige danske forhold, f.eks. resistens, kvalitetskrav, anvendelses- og miljøforhold. Antallet af EU-godkendelser forventes at stige i de kommende år.

Herudover har MST deltaget aktivt i udarbejdelsen af ny guidance omkring vurderingen af effektivitet af insektgifte og afskrækningsmidler. På grund af biociders særlige risikoprofil for miljø og sundhed, er det afgørende at der ikke godkendes produkter, der ikke er effektive mod de skadegørere som de skal virke imod.

For at få en bedre grænsedragning mellem algemidler og rengøringsprodukter bad Miljøministeriet i 2020 Kommissionen tage stilling til hvorvidt et produkt, som ligger på grænsen, er et biocidprodukt. Miljøministeriet har gennem 2021 været i dialog med Kommissionen omkring anmodningen, og en endelig afgørelse publiceres primo 2022. Det forventes, at afklaringen vil give et bedre værktøj til håndteringen af en række midler, der indeholder virksomme stoffer mod alger, og som markedsføres som rengøringsprodukter i Danmark, selvom produkterne reelt anvendes til algebekæmpelse.

Hovedindsats: Forberede regulering af CMR, hormonforstyrrende, neurotox og PBT/POP

Som led i allergistrategien igangsatte Miljøstyrelsen i 2019 et projekt, hvor der udvikles en ny QSAR model for forudsigelse af hudallergi. Status for projektet er, at der er blevet udviklet en række forskellige QSAR modeller på baggrund af det etablerede datasæt. Modellerne gør det muligt både at forudsige, hvorvidt et stof har allergifremkaldende egenskaber eller ej, men også at forudsige potensen af stoffet og dermed, om det er et stærkt allergen. Modellerne lever op til forventningerne i forhold til falsk positive og falsk negative forudsigelser. Modellerne bliver beskrevet i en videnskabelig artikel, som forventes indsendt i 2022. Projektet skal bidrage til strategiens fokusområde ”Vurdering af kemikaliers allergifremkaldende egenskaber”. Derudover vil projektet fremme brugen af non-test metoder inden for kemikalievurdering.

Hovedindsats: Nano

Det danske nanoproduktregister har nu modtaget indberetninger gennem 7 år. Der er fortsat et lavt antal indberetninger og få spørgsmål i nanohelpdesken som hovedsageligt omhandler indberetningspligten. IT løsningen, som blev forbedret i 2020, har medført en mere sikkert drift af nanoproduktregistret i 2021 og færre problemer med indberetninger. Indberetninger til nanoproduktregistret har ikke givet grundlæg for at træffe konkrete foranstaltninger for at beskytte miljø eller sundhed i Danmark.

Danmark har i 2021 haft formandskabet for den Nordiske Nanogruppe, som er en arbejdsgruppe under Nordisk Ministerråd. Derudover har MST fulgt EU Kosmetik sub-group om definitionen af nanomaterialer.

4. Forskning og videnopbygning

Hovedindsats: Forstærket forskningsindsats i hormonforstyrrende stoffer med styrket fokus på effekter hos mennesker

Center for Hormonforstyrrende Stoffers (CeHoS) formål er at indsamle og opbygge viden målrettet myndighedernes forebyggende arbejde inden for området hormonforstyrrende stoffer samt de skadelige egenskaber disse kan medføre. I CeHoS-aftalen er afsat 30,7 mio. kroner til at styrke videnopbygningen og forskningen i hormonforstyrrende stoffer med styrket fokus på effekter hos mennesker.

Centret har igangsat flere projekter, som tilsammen adresserer vigtige fokusområder med det overordnede formål bedre at kunne beskytte befolkningen og miljøet mod hormonforstyrrende effekter i fremtiden, herunder også ved at bidrage til EU-regulering af hormonforstyrrende stoffer. Projekterne

har bidraget med nye data for befolkningens udsættelse for en række hormonforstyrrende stoffer, afdækning af nye virkningsmekanismer hvorigennem kemikalier er hormonforstyrrende, og udvikling og forbedring af testmetoder til undersøgelse af kemikaliers hormonforstyrrende egenskaber. I 2021 blev der igangsat en række nye initiativer, der bidrager til ovenstående.

Centerets årlige informationsdag blev afholdt den 1. oktober på Rigshospitalet med stor deltagelse, og den årlige interne forskerworkshop blev afholdt den 17. november 2021.

Der henvises endvidere til notat fra CeHoS, der er vedlagt som bilag 2 til Miljøstyrelsens notat om årlig screening af forskningsindsatsen - status for 2021.

Hovedindsats: Allergicenter

Videncenter for Allergi har som overordnet formål at fortsætte den målrettede videnopbygning om allergifremkaldende stoffer til understøttelse af myndighedernes forebyggende arbejde, herunder særligt at danne et videnskabeligt grundlag for regulering og kommunikationsindsatser.

Videncenter for Allergi har i 2021 haft en bevilling fra Ny Fælles Kemiindsats 2018-21 på 4,725 mio. kr. til sine aktiviteter. Herudover har videncenteret haft yderligere bevillinger fra forskellige fonde, så budgettet har været på ca. 9 mio. kr. i direkte udgifter.

Videncenter for Allergi har i 2021 blandt andet haft fokus på følgende områder:

- Nikkelallergi

Videncenter for Allergi har i et nyt studie fået 100 øreringe med metaldele testet for nikkelfrigivelse, som det foreskrives i REACH (EN1811), udvalgt blandt 304 indkøbt på det danske marked. I alt 15 % af øreringene frigav nikkel i mængder, der overskrider grænseværdierne i EU-lovgivningen. Den største frigivelse fandtes fra den del af øreringen, som går gennem øret (post). Dette kan være en forklaring på, at der fortsat er mange nye tilfælde af nikkelallergi blandt yngre kvinder.

- Parfumeallergi og naturlige ingredienser

Årsager til allergisk ansigtseksem forårsaget af kosmetik blev kortlagt. Det blev fundet, at 48 % af allergitilfældene skyldes parfumestoffer og langt overvejende naturlige parfumestoffer med terpenene linalool og limonene (i iltet form) som de allerhyppigste. Allergi over for konserveringsmidler var den anden store gruppe og udgjorde 17 %, med konserveringsmidlet methylisothiazolinone (MI) som den hyppigste årsag. Parfumeallergi, herunder fra de naturlige/naturidentiske produkter udgør fortsat et uløst problem.

- Masker som årsag til ansigtseksem

Blandt sundhedspersoner med hudproblemer ved maskebrug blev årsagen i et tilfælde påvist at være nikkelallergi (fra tråden der går over næseryggen), i et andet tilfælde sås kraftig allergisk reaktion på masken (FFP3) ved allergitest, men der kunne ikke fås oplysninger om indholdsstoffer. I de fleste tilfælde var der tale om irritation af huden. I mikroskop kunne det iagttages, at polyethylentrådene i visse masker kunne være meget grove og ru, hvilket skaber friktion og giver risiko for eksem. En del fik også opblussen i akne af at anvende masker.

Videncenter for Allergi har i 2021 publiceret 26 videnskabelige artikler i internationale tidsskrifter om allergi, risikofaktorer og forebyggelse. Af disse artikler er 31 % udarbejdet i et internationalt samarbejde. Der er afsluttet 4 ph.d.-studier om naturlige ingredienser i kosmetik som årsag til allergi, udviklingen i kromallergi efter regulering af krom VI i læder, hudens mikrobiom og molekyllære mønstre ved allergisk håndeksem og andre typer eksem.

./. Der henvises endvidere til notat fra Videncenter for Allergi, der er vedlagt som bilag3 til Miljøstyrelsens notat om årlig screening af forskningsindsatsen - status for 2021.

Hovedindsats: Forskningsprojekter mellem DTU Fødevareinstituttet og Fødevarerstyrelsen
Risk-benefit

En vigtig del af projektet Metrix2 er at forbedre modeller til helhedsvurderinger og at indarbejde usikkerhedsberegninger. Methyلكviksølv er et godt modelstof, og beregninger for indtag af methyلكviksølv hos kvinder i den fødedygtige alder og påvirkningen af barnets IQ er anvendt. Et andet eksempel er beregninger for indtag af nødder, hvor der er set på forskellige nøddetyper i forhold til indhold af salt, aflatoxin og akrylamid og relation til hjerteanfald, hjertekarsygdomme, dødelighed og kræft – særligt leverkræft. Projektet om nødder vil blive afsluttet inden for projektperioden for den kommende kemiaftale

Resultaterne viser bl.a. at:

- Personer, som spiser i overensstemmelse med de officielle danske kostråd, tilsyneladende har et højere indtag af skadelige kemiske stoffer og dermed en højere sygdomsbyrde. For de fleste typer fødevarer opvejer de ernæringsmæssige fordele dog ulemperne ved de skadelige kemiske stoffer.
- Personer med en høj sygdomsbyrde er typisk forbrugere, som bor på landet, har en kortere uddannelse og har et højere indtag af fødevarer som bageriprodukter, sukkerholdige produkter, animalsk fedt og fedtholdige mejeriprodukter samt alkoholiske drikkevarer end gennemsnitsforbrugerne.

I 2021 har der primært været arbejdet med:

- Helhedsvurdering af en bæredygtig kost, der viser en overordnet sundhedsfremmende effekt.
- Vurdering af en plantebaseret kost, hvor ernæringseffekterne fra kosten sammenlignes med effekter forårsaget af forureninger.
- For at afklare, om det er sundt eller skadeligt at spise mange nødder, udføres der en helhedsvurdering, som afsluttes i projektperioden for den kommende kemiaftale (dette er endnu ikke færdiggjort).
- Det er klarlagt, at personer med bestemt kostindtag, livsstil, køn og alder kan have et højere indtag af skadelige kemikalier. Dette tydeliggør behovet for helhedsvurderinger, hvori de ernæringsmæssige fordele og risikoen ved indtag af skadelige kemiske stoffer fra kosten indgår.
- At identificere de faktorer, som har størst betydning, når personer har et højt indtag af skadelige kemikalier.

Effekter og mekanismer af kemiske stoffer:

I projektet Feminix undersøger DTU Fødevareinstituttet kombinationseffekter af kemikalier samt anvendeligheden af biomarkører for hormonforstyrrende effekter (anti-androgene). Desuden fokuseres på kemikalieklassen fluorerede kemikalier, som udgør en af de mest problematiske kemikalieklasser.

I 2021 er der under Feminix:

- Publiceret en omfattende oversigtsartikel med data, der omhandler brugen af bibeholdte brystvorter (NR) som en markør for uønsket effekt i reproduktionstoksicitetsundersøgelser (Schwartz et al 2021).
- Færdiggjort værktøjet 'Chemical Mixture Calculator' og publiceret en videnskabelig artikel (Boberg et al. 2021).
- Publiceret data, der viser, hvordan flurokemikalier kan påvirke udviklingen gennem et nyetableret in vitro assay 'pluribeat', der bygger på humane stamceller (Davidsen et al 2021).
- Vist hvordan flurokemikalier forstyrrer thyroidea-hormonsignaler med forstyrrende effekter på flere organer i kroppen.

- Udarbejdet bedre metoder for risikovurdering af kemikalier, herunder input til OECDs ”adverse outcome pathway framework”.

Udvikling af analysemetoder

Profilix-projektet bidrager til udvikling af en analytisk strategi. Projektet har fokus på et øget kendskab til den kemiske profil af fødevareremballager og forarbejdede kødprodukter samt udvikling af mere kost-effektive screeningsmetoder, der kan bidrage med flere data på flere stofgrupper samtidig, som et bredere dækkende grundlag for estimat af eksponeringen og dermed forbedret grundlag for risikovurdering.

I 2021 har projektet primært resulteret i følgende:

- Metode udviklet og anvendt til samtidig ekstraktion af nitrosaminer og heterocycliske aminer fra kødprodukter. Data for analyse for nitrosaminer i 100 nitritbehandlede kødprøver er afleveret til brug for en EFSA vurdering i 2022.
- Screening af en kemisk profil for model af henholdsvis rå og nitritbehandlet kød er igangsat.
- Metoder udviklet til detektion af flere per- og polyfluorede alkylforbindelser (PFAS-grupper) i fødevarer samt screening og identifikation af ukendte PFAS, afgivet fra fødevareremballagematerialer.
- Bestemmelse af afsmitning af perfluorede carboxylsyrer (PFCAs), perfluorede sulfonsyrer (PFASs), polyfluorede phosphatester (PAPs) og fluortelomer alkoholer (FTOH) fra muffinforme af papir og paptallerkener til specifikke fødevarer, herunder detektion i fødevarer og estimering af human eksponering.
- Metode udviklet til bestemmelse af sporelementer i emballagematerialer.

Tarmens mikrobiota - Mikrobiel

Betydningen af tarmens mikrobiota for optag og omsætning af kemiske stoffer, og dermed for risikovurdering af stoffer fra fødevarer, er meget dårligt belyst. Bakterierne kan have betydning for risikoen for udvikling af en række forskellige sygdomme, herunder type 2 diabetes, hjerte-karsygdomme, inflammatoriske tarmsygdomme og allergi. Flere studier peger på, at både kunstige sødemidler, emulgeringsmidler og pesticider kan påvirke tarmens bakteriesammensætning. Dette kaldes en mikrobiota-forstyrrende effekt. Samtidig kan effekten af kemiske stoffer fra fødevarer ændres af tarmens mikrobiota, idet sammensætningen af tarmbakterier har indflydelse både på tarmvæggens gennemtrængelighed og på stoffernes biologiske aktivitet.

I 2021 er der udført dyreforsøg, hvor effekten af PFOS i dyr med og uden en antibiotika-forstyrret mikrobiota blev analyseret. Resultaterne viser, at PFOS påvirker mikrobiotaen i antibiotika behandlede dyr. Der kunne ikke ses en effekt af PFOS på tarmmikrobiotaen hos dyr med naturlig tarmmikrobiota. Effekt af antibiotika på optag af PFOS er under analyse.

Der er blevet etableret et samarbejde med Holbæk Sygehus om prøver fra PFOS-eksponerede mennesker i Korsør Kogræsserforening.

Der henvises endvidere til notat fra DTU Fødevarerinstitutionen om screening af forskningsindsatsen, der er vedlagt som bilag 4.

5. Kontrol og overvågning

Baggrund

2021 blev igen et atypisk år for Miljøstyrelsens Kemikalieinspektion. Primært pga. den fortsatte covid-19-pandemi, var der fortsat fokus fra inspektionen på kontrol og håndhævelse over for import, markedsføring og produktion af hånd- og fladedesinfektionsprodukter, herunder i efteråret fysisk

kontrolbesøg. Covid-19-pandemien har også i 2021 forstærket tendensen omkring e-handel, hvor det igen kan konstateres, at danske forbrugere indkøber mange ulovlige produkter fra tredjelande (UK, Kina og USA). Endvidere var der på biocidområdet også et politisk ønske om fokus på algebekæmpelsesområdet. Et andet fokusområde var gennemførelsen af den nye Markedsovervågningsforordning (2019/1020) på kontrol- og håndhævelsesområdet, hvilket yderligere fremmer samarbejdet med især Toldstyrelsen omkring importkontrol fra både private og virksomheder. Endelig skal bemærkes, at med ikrafttræden af ændring af kemikalieloven, vedtaget december 2020, så er Inspektionen forpligtet fra 1. juli 2021 til at offentliggøre alle overtrædelser, hvor der sker en håndhævelse (fra og med indskærpelse):

<https://mst.dk/service/nyheder/nyhedsarkiv/2021/okt/miljoestyrelsen-offentliggør-overtraedelser-af-kemikalielovgivning/>

Hovedindsats: Kontrol i forhold til REACH og CLP

REACH

Kortlægning og kontrol af forbrugerprodukter med nikkelfri belægning

Nikkel er en hyppig årsag til kontaktallergi blandt forbrugerne. En undersøgelse af befolkningen i fem EU-lande finder hyppigheder af nikkelallergi mellem 8 % og 18 %. Det er vurderet at 8-10 % af den danske befolkning har nikkelallergi. I Videncenter for Allergis nationale database over eksem-patienter undersøgt for kontaktallergi er der set hyppigheder af nikkelallergi mellem 12,8 % og 16 % i perioden 2001 – 2019. Hyppigheden er højere for kvinder end for mænd

Trods den nuværende regulering af nikkel er forekomsten af nikkelallergi fortsat høj. Miljøstyrelsen har derfor kontrolleret nikkelholdige produkter med nikkelfri belægning. Kontrollen har været gennemført på ørestikkere, andre piercingsmykker og legetøj. De to første, da de er vurderet til at være hyppige årsager til udviklingen af allergi, legetøjet fordi det også kan have hyppig hudkontakt med særligt sårbare grupper i samfundet. Det er blevet kontrolleret, hvorvidt produkterne overholder REACH's artikel 67, tilhørende bilag XVII, indgang 27, kolonne 2, stk. 1, litra a-c og stk. 2.

Der blev kontrolleret 63 produkter, der blev udvalgt på baggrund af viden opnået i den foranliggende del af projektet med fokus på risikoen ved produktet samt hyppigheden for, hvor ofte produktet bruges. Produkterne blev udvalgt ud fra disse parametre, men med samtidigt fokus på at udtage fra hhv. danske virksomheder, virksomheder inden for EU samt virksomheder uden for EU, hvor produkterne er tilgængelige for de danske forbrugere.

Kontrollen viste, at 1 ud af 22 (5 %) legetøjsprodukter overholder ikke reglerne. Det gælder et produkt fra en virksomhed uden for EU.

3 ud af 14 (21 %) kropspiercingsmykker overholdt heller ikke reglerne, heraf er et produkt fra Danmark, et fra et andet EU-land, som sagen er overdraget til, samt et produkt fra en virksomhed uden for EU.

4 ud af 27 (15%) øreringe/stikkere overholdt heller ikke reglerne. Disse var alle fra danske forhandlere fordelt på tre forhandlere.

REF-9 Kontrol af godkendelsespligtige kemiske stoffer

Kemikalieinspektionen gennemførte i 2021 en kontrolkampagne, hvor virksomheders overholdelse af reglerne vedr. godkendelsespligtige kemiske stoffer reguleret af REACH forordningens bilag XIV kontrolleres. Kontrollen blev gennemført som et led i det niende fælleseuropæiske håndhævelsesprojekt REF-9 (REACH enforcement project) under Forum.

Kampagnen har til formål at føre en bred kontrol med forpligtelserne i forbindelse med markedsføring og brug af godkendelsespligtige stoffer: Ifølge REACH- forordningen er en række særligt problematiske stoffer godkendelsespligtige. Det vil sige, at disse stoffer ikke må markedsføres eller anvendes medmindre EU Kommissionen har udstedt en godkendelse. Godkendelserne gives til en navngiven godkendelsesindehaver og til en specifik anvendelse. I mange tilfælde vil der til godkendelse knytte sig en række betingelser til beskyttelse af arbejdstagernes sikkerhed og sundhed, beskyttelse af offentligheden og miljøet

Kampagnen kontrollerede, at virksomheder, som anvender godkendelsespligtige stoffer, har en godkendelse til det specifikke stof, og at arbejdet med stoffet foregår i overensstemmelse med

betingelserne i godkendelsen. Da kampagnen omfattede kontrol af arbejdsmiljø, blev kampagnen gennemført i tæt samarbejde med Arbejdstilsynet. Der er fundet potentielle overtrædelse hos 12 virksomheder, for 12 produkter. Endelige resultaterne offentliggøres på et senere tidspunkt i 2022, sammen med en samlet afrapportering af REF 9.

Kontrol af indhold og oplysningspligt vedrørende særligt problematiske kemiske stoffer i forbrugerprodukter

Kemikalieinspektionen gennemførte i efteråret 2021 en kontrolkampagne vedr. forbrugerprodukter, som er registreret i databasen "Tjek Kemien", under det fælles europæiske projekt LIFE Ask REACH . Virksomheder kan benytte databasen til at oplyse forbrugerne om indholdet af særligt problematiske stoffer i deres produkter

Kontrollen har fokus på at undersøge, om de registrerede forbrugerprodukter indeholder særligt problematiske kemiske stoffer (såkaldte kandidatlistestoffer) i en koncentration over 0,1 %. Hvis det er tilfældet, vil det også blive kontrolleret om forhandleren har opfyldt oplysningspligten over for forbrugerne.

I henhold til artikel 33 stk. 2 i REACH forordningen, har enhver forhandler af et produkt pligt til at videregive information til en forbruger om produktets indhold af særligt problematiske stoffer (de såkaldte kandidatlistestoffer). Kandidatlisten er en liste over stoffer med særligt problematiske egenskaber med hensyn til menneskers sundhed og miljøet. Det kan eksempelvis være stoffer, der er mistænkt for hormonforstyrrende eller kræftfremkaldende effekt.

Når en forbruger anmoder om oplysning om indhold af kandidatlistestoffer har forhandleren pligt til at svare indenfor 45 dage, hvis produktet indeholder mere end 0,1 procent af et kandidatlistestof. Kontrol i 2021 af oplysningspligten er en del af det fælles europæiske projekt LIFE Ask REACH.

Der er fundet potentielle overtrædelse hos 14 virksomheder, for 14 produkter. Endelige resultaterne offentliggøres på et senere tidspunkt i 2022, og projektet fortsætter i 2022.

CLP

Indsatsen har primært været i relation til indberetningsområdet i 2021. Som det fremgår under Hovedindsats: Kontrol med forbrugerprodukter, herunder styrket importkontrol, så er der modtaget 861 indberetninger om overtrædelse af CLP-reglerne, hovedparter har været ulovligt importeret toilet- og afløbsrens produkter, som private indkøber fra Kina, via en amerikansk hjemmeside med dansk tekst.

Hovedindsats: Kontrol i forhold til biocidforordningen

Kontrolkampagne med fysisk kontrol af hånddesinfektionsmidler 2021

Kemikalieinspektionen fortsatte i 2021 sit kontrolfokus med det henseende at få fjernet ulovlige og ineffektive desinfektionsprodukter fra markedet, hvad enten disse produkter anvendes til desinfektion af hænder eller overflader. Kontrolindsatsen var delt i to. Den ene del bestod i Kemikalieinspektionens løbende håndtering af indberetninger fra borgere, virksomheder og Toldstyrelsen af problematiske produkter. Resultaterne offentliggøres i Inspektionens Årsberetning, som en del indberetningsområdet. Den anden del bestod af en fysisk uvarslet kontrol i landsdækkende kædebutikker, hvor der blev tjekket, om der er ulovlige eller problematiske desinfektionsprodukter. Kemikalieinspektionen udførte 15 uvarslede stikprøvekontroller i kædebutikker på Sjælland og Bornholm.

Der blev kontrolleret 60 desinfektionsprodukter. Kemikalieinspektionen har i forbindelse med kontrollen ikke fundet tilbagekaldte eller problematiske desinfektionsprodukter. På baggrund af kontrollen i butikkerne blev der sendt vejledninger til en enkelt virksomhed grundet mindre mærkningsfejl på emballagen.

Kontrolkampagne på algebekæmpelsesprodukt området

Kemikalieinspektionen havde i 2021 fokus på algeområdet, med to hoved indsatsområder:

Det ene er markedsføring af åbenlyse ulovlige algebekæmpelsesprodukter. Produkterne er typisk ulovlige, fordi de ikke er godkendte jf. biocidreglerne.

Det andet er ulovlig markedsføring af lovlige rengøringsprodukter til algebekæmpelse. Markedsføring er typisk ulovlig, fordi rengøringsproduktet typisk ikke er godkendt som biocid jf. biocidreglerne.

Kampagnen er en opfølgning på en lignende kampagne i 2018.

Kampagnen resulterede i kontrol af 79 kontrolobjekter. Håndhævelsesmæssigt er der udsendt 59 indskærpelser, udstedt 13 påbud om ophør af markedsføring og foretaget fem anmeldelser af virksomheder til Politiet.

Kontrolanalyser af aktivstoffer i biocider 2021

Kemikalieinspektionen gennemfører hvert år stikprøvekontrol med aktivstoffer i biocidprodukter. Formålet med den kemiske analysekontrol er at verificere, at produkternes indhold matcher deklARATIONERNE. Endvidere har analysekontrollen til formål at sikre, at godkendte biocidprodukter overholder de krav der er sat i godkendelsen for det enkelte produkt. Kemikalieinspektionens kemiske analysekontrol i 2021 var delt i to.

Det første var fokuseret på hånddesinfektionsprodukter på det danske marked, hvilket er en fortsættelse af Inspektionens kontrolanalyse fokus fra 2020, mhp. at fjerne ulovlige og farlige desinfektionsprodukter fra det danske marked.

Det andet fokus var på analyser af godkendte biocidprodukter. I 2021 var fokus på muse- og rottegift, samt insektmidler på det danske marked.

Der er analyseret 13 produkter i 2021 Resultaterne offentliggøres i en samlet publikation fra Teknologisk Institut.

Hovedindsats: Kontrol med forbrugerprodukter, herunder styrket importkontrol

Indberetninger

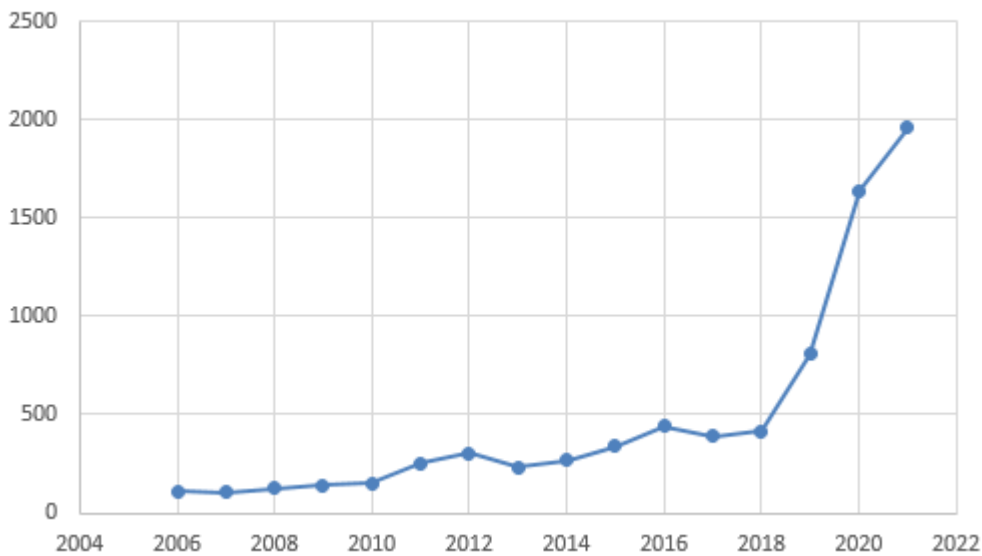
Miljøstyrelsens Kemikalieinspektion modtog i 2021 1958 indberetninger om formodede overtrædelser af kemikaliereguleringen (kemikalieloven, dele af lov om produktsikkerhed og markedsovervågning, og de bekendtgørelser, der er udstedt med hjemmel i kemikalieloven, nationale bestemmelser, samt en række EU-forordninger). I 2021 afsluttede Miljøstyrelsens Kemikalieinspektion 1.979 indberetninger, der startede i 2021 eller tidligere.

Siden 2018 har Kemikalieinspektionen modtaget et stærkt stigende antal indberetninger om mulige overtrædelser af kemikalielovgivningen. Det skyldes bl.a., at Toldstyrelsen har kunnet konstatere en øget import af ulovlige pesticider til private, toiletrens og fiskegrej med bly.

I 2021 var 1538 af indberetningerne fra Toldstyrelsen.

Nedenfor ses en tabel fordelt på produkt/reguleringsområde, samt en graf over Kemikalieinspektionens modtagne indberetninger fra 2018-2021. Heraf ses den kraftige stigning i antallet af indberetninger fra 2010 til 2021.

Indberetninger

År/område	Kosmetik	CLP	REACH	Pesticider	RoHS	Drivhus-gasser	Biocider	Tungmetal	Legetøj	Andre
2021	71	861	11	197	15	10	338	336	30	89
2020	60	81	35	74	11	91	439	760	19	67
2019	97	35	7	23	20	73	109	364	48	32
2018	33	22	13	23	9	9	114	126	50	16

Kontrol af PFAS - fluorstoffer i forbrugerprodukter

Miljøstyrelsen har i løbet af 2020 og 2021 kontrolleret forskellige forbrugerprodukters indhold af perfluoralkyl- og polyfluoralkylstoffer (PFAS) også kendt som fluoralkylstoffer (eller den korte betegnelse "fluorstoffer"). Kampagnen er en del af et fælles nordisk projekt, "NTG project on PFOS and PFOA". Fluorstofferne er en meget stor gruppe af stoffer, der bl.a. anvendes i en lang række forbrugerprodukter for at gøre dem vand-, fedt- og smudsafvisende. Der findes mange forskellige fluorstoffer, de mest velkendte er PFOS og PFOA. Nogle af dem vides at være problematiske, fordi de er svært nedbrydelige og derfor ophobes i mennesker og i miljøet. Der er kontrolleret 25 produkter fra 20 virksomheder, og fundet en overtrædelse. Endelige resultaterne offentliggøres på et senere tidspunkt i 2022, sammen med en samlet afrapportering fra NTG – projektet.

Kontrol af kølemidler, import, illegal handel og/eller installation

Kemikalieinspektionen har også i 2021 gennemført en række kontroller på F-gas området. Det blev kontrolleret, om reglerne i F-gas forordningen (forordning EU 517/2014 af 16. april 2014) og F-gas bekendtgørelsen (BEK nr. 1326 af 19/11/2018) overholdes. Kølemidlerne – HFC, PFC og SF₆ – (flourholdige drivhusgasser, herefter betegnet F-gasser) er alle drivhusgasser og uønskede i miljøet. F-gasserne er problematiske i miljøet, fordi de bidrager til klimaforandringer. Der er begrænsninger på brugen af kølemidler, idet salget inden for EU sker via tildelte kvoter, jf. nyere regulering på området. Under F-gas kampagnen i 2020 gjorde Kemikalieinspektionen sig en række erfaringer med f-gas området. Disse erfaringer har belyst, at der er et særligt behov for at se nærmere på illegal handel med f-gas. Miljøstyrelsen har desuden igennem længere tid modtaget flere forskellige typer af indberetninger på området. Men hvor indberetningerne tidligere i høj grad omhandlede arbejde udført af montører uden autorisationer, er der nu en stigende mængde af indberetninger, der drejer sig om ulovligt salg af kølemidler, manglende journalføring og lignende.

Kontrollerne var rettet mod 55 virksomheder og 68 produkter (her er både ulovlige f-gas beholdere fra Danmark og beslaglæggelser inkluderet), potentielle overtrædelser af kvoter- og autorisationer talt med). En endelig fordeling af håndhævelsen offentliggøres senere.

Kontrol af D4 og parabener i kosmetiske produkter

Kemikalieinspektionen har i 2021 igangsat en kontrol af D4, butylparaben og propylparaben i kosmetiske produkter. Kontrollen er en del af Miljøstyrelsens forbrugerprojekt ”Analyse og risikovurdering af hormonforstyrrende stoffer”

Som et kontrolelement i forbrugerprojektet analyseres en række kosmetiske produkter for de regulerede stoffer. Produkterne blev udtaget juli 2021 og vil blive analyseret for de regulerede stoffer D4, butylparaben og propylparaben. Resultaterne vil blive offentliggjort ifm. afrapportering forbrugerprojektet (se også Hovedindsats: Undersøgelse af forbrugerprodukter).

Kortlægning og kontrol af produkter med nikkelfri belægning, se under Hovedindsats: Kontrol i forhold til REACH og CLP.

Kontrol af indhold og oplysningspligt vedrørende særligt problematiske kemiske stoffer i forbrugerprodukter (LIFE ask REACH), se under Hovedindsats: Kontrol i forhold til REACH og CLP.

Hovedindsats: Undersøgelse af forbrugerprodukter

Miljøstyrelsen har i 2021 offentliggjort fire undersøgelser om kortlægning og risikovurdering af kemikalier i forbrugerprodukter. Undersøgelserne vedrører kemikalier i strikkegarn, siloxaner i kosmetiske produkter, tandblegningsprodukter til privat brug og mundbind af tekstil. Hvor der er set overtrædelser af lovgivningen, er disse håndteret af Kemikalieinspektionen. Desuden anvendes resultaterne til at vurdere, om der er behov for regulering af nogle kemiske stoffer.

Miljøstyrelsen har igangsat yderligere fire nye undersøgelser af kemikalier i forbrugerprodukter i 2021, som forventes publiceret i 2022. Det drejer sig om kortlægning og risikovurdering af frit formaldehyd i kosmetik, kortlægning og kontrol af nikkel i coatede forbrugerprodukter (håndhævelse, se under Hovedindsats: Kontrol i forhold til REACH og CLP), kortlægning af pesticider i importerede blomster og risikovurdering af hormonforstyrrende stoffer i produkter til gravide og børn. Derudover har Miljøstyrelsen fortsat arbejdet med opbygningen af viden inden for genanvendelsen af plast til kosmetikemballage (se også hovedindsatsen ”Cirkulær økonomi, plast, samt PVC-indsats”).

De afsatte midler til undersøgelser af forbrugerprodukter i Kemiindsatsen finansierer kun delvist de planlagte projekter, som derfor suppleres med midler fra andre hovedindsatser (Allergistrategi, Cirkulær økonomi og plast) og med interne midler fra Miljøstyrelsen.

I de projekter, der er igangsat i 2021, har Miljøstyrelsen i udtagelsen af produkter til undersøgelse lagt vægt på, at der skal indhentes produkter fra nethandel både uden for og inden for EU samt fra danske forhandlere. Målet er at kunne redegøre for, om der er et klart billede eller kan ses en tendens til en forskel på sikkerheden ved produkterne afhængig af salgsstederne.

Undersøgelserne af forbrugerprodukterne vurderer som udgangspunkt, om der er produkter på markedet, som udgør en risiko for forbrugernes sundhed på grund af deres indhold af kemikalier, og som ikke er reguleret i dag. Vurderingen af risiko baseres altid på en konkret risikovurdering, som Miljøstyrelsen har kompetencerne til at vurdere. Udvalgte projekter igangsat i 2021 har endvidere koblet kontroldelen på, således at de udtagne produkter også er blevet kontrolleret for indhold af allerede regulerede stoffer.

Hovedindsats: Kontrol og kompetenceudvikling af tilsynsførende mv.

Fødevarestyrelsens tilsynsførende undervises løbende, så de opnår de nødvendige kompetencer til at kontrollere kemi i forbindelse med kontrolbesøg i fødevarevirksomheder. Dette sker f.eks. i forbindelse med afholdelse af roadshows eller webinarer for Fødevarestyrelsens fødevareenheder. I 2021 er der holdt oplæg om nye ”bæredygtige” fødevarekontaktmaterialer og om kontrol af enzymer.

I 2021 er der blevet holdt grundkursus om kemiske forureninger for Fødevarestyrelsens tilsynsførende. Der er desuden afholdt et nordisk seminar om tilsætningsstoffer, hvor danske tilsynsførende også deltog.

Fødevarestyrelsen har gennemført kontrolkampagner om fødevarekontaktmaterialer af bambus-plast, hvor de tilsynsførende er blevet instrueret særligt i forbindelse med kampagnen.

I tre erfa-grupper inden for områderne fødevarekontaktmaterialer, kemiske forureninger og tilsætningsstoffer drøftes løbende kontrolrelevante emner med de tilsynsførende.

Hovedindsats: Ny kontrol af biocidrester i fødevarer

Aktiv deltagelse i EU-arbejdet sammen med Miljøstyrelsen om biocider og rester heraf i fødevarer er fortsat afgørende for at sikre sundhedsmæssig forsvarlig brug af biocider i Danmark.

Fødevarestyrelsen gennemfører i 2021 en kontrolkampagne i mælkeleverende besætninger, hvor det bliver kontrolleret, om virksomhederne anvender godkendte desinfektionsmidler, og om anvisningerne bliver fulgt. Der bliver udtaget mælkeprøver for at kontrollere, om der forekommer rester af biocider i mælken. Resultaterne fra 2021 er endnu ikke færdigbehandlet, da kontrollen løber i hele sidste halvår af 2021. Pga. COVID-19 er flere kontroller i både 2020 og 2021 udskudt og dermed ikke færdigbehandlet.

EU-strategi

Hovedindsats: Ftalater i fokus

Der henvises til statusredegørelsen fra 2019 over aktiviteter gennemført i 2018, samt statusredegørelsen fra 2020 over aktiviteter gennemført i 2019.

De 4 ftalater DEHP, DBP, DiBP og BBP blev opført på godkendelseslisten under REACH for deres hormonforstyrrende egenskaber i mennesker.

Hovedindsats: Strategi for, hvilke stoffer der skal sættes ind over for

Miljøstyrelsen

Miljøstyrelsen vil med udgangspunkt i notat fra januar 2022 om årlig screening af forskningsindsatsen – status for 2021, jf. bilag 1 med bilag 2 og 3 fra CeHoS og Videntcenter for Allergi prioritere arbejdet med en række konkrete stoffer/områder i 2022 med mulighed for at fortsætte arbejdet over en længere periode. Notatet med bilag er vedlagt denne statusredegørelse.

Overordnet resultat af screeningen

Det overordnede resultat af tilbagemeldingerne fra videntcentre har sammenholdt med øvrigt input helt overordnet betydet følgende prioriterede indsats i styrelserne, jf. nedenfor:

På hormonområdet vil Miljøstyrelsen i 2022 bl.a. fortsætte det påbegyndte arbejde med at vurdere behov og muligheder for yderligere regulering. Herunder at vurdere grundlaget samt udarbejdelse af forslag til REACH Kandidatlisten over særligt problematiske stoffer. Dette forventes p.t. særligt at gælde konserveringsmidlet Isobutylparaben. Desuden overvejes evt. yderligere stoffer, herunder D4.

På allergiområdet vil Miljøstyrelsen i 2022 fortsat arbejde for at styrke indsatsen over for allergifremkaldende kemikalier for at øge beskyttelsesniveauet og reducere antallet af personer, som udvikler hudallergi. Anbefalinger fra Videncenter for Allergi bidrager til flere initiativer, herunder til udvælgelse af mulige stoffer til nye klassificeringsforslag, prioritering af kortlægning og risikovurderinger af allergifremkaldende stoffer i forbrugerprodukter, og med faglige input til interessentsamarbejdet i Allergiforum.

Baggrund

Center for Hormonforstyrrende Stoffer (CeHoS) og Videncenter for Allergi har udarbejdet de ovennævnte notater, som redegør for deres forskningsindsatser under Kemiindsatsen. 2021 er sidste år af den fireårige indsats for CeHoS og Videncenter for Allergi.

På hormonområdet udspringer arbejdet med konkrete stoffer bl.a. af, at CeHoS den 31. oktober 2018 offentliggjorde en rapport med det faglige baggrundsmateriale til at kunne udarbejde en liste over hormonforstyrrende stoffer. Listen har bidraget med fagligt materiale til en ny hjemmeside *edlists.org*, som MST i samarbejde med fire andre EU-lande kunne lancere i juni 2020, og som giver et vigtigt overblik over hormonforstyrrende stoffer. Siden har også Spanien tilsluttet sig samarbejdet om hjemmesiden. Arbejdet med at kigge nærmere på stofferne på listen i rapporten, og nu også på hjemmesiden, startede primo 2019, og Miljøstyrelsen vil også i 2022 fortsætte dette arbejde. Dette med henblik på at vurdere behovet for (yderligere) regulering af stofferne samt at udarbejde konkrete forslag til EU-regulering for stoffer, hvor det vurderes nødvendigt. Arbejdede har resulteret i, at Butylparaben 2020 kunne optages på kandidatlisten af SVHC-stoffer (Substances of Very High Concern) under REACH, på baggrund af et forslag indsendt af Danmark. I 2021 blev også stoffet 4-MBC identificeret som hormonforstyrrende i mennesker på baggrund af et dansk forslag.

På allergiområdet arbejder Miljøstyrelsen fremadrettet med valget af stoffer til udarbejdelse af nye klassificeringsforslag, bidrager til metodisk vurdering af kemikaliers allergifremkaldende potentiale ved at udvikle en ny QSAR-model for forudsigelser af dette, gennemfører kortlægning og risikovurdering af prioriterede allergifremkaldende stoffer i forbrugerprodukter, samt afholder møder for områdets interessenter i Allergiforum. Videncenter for Allergi monitorerer forekomsten af allergi over for kemiske stoffer, samt indsamler og formidler viden, som kan danne grundlag for forebyggelse af allergi, herunder regulering. Videncenteret er således Miljøstyrelsens primære kilde til viden om forekomsten af hudallergi i befolkningen.

Prioritering af fremtidig indsats

Miljøstyrelsen vil med udgangspunkt i ovenstående prioritere arbejdet med en række konkrete stoffer/områder i 2022 med mulighed for at fortsætte arbejdet over en længere periode. Arbejdet vil omfatte fokusering i EU-diskussioner og -regulering, målrettet kontrol og information til erhverv og forbrugere. Med tilvejebringelse af ny viden om stoffernes risiko og udvikling af nye vurderingsmetoder vil prioriteringen af stoffer løbende blive tilpasset.

Ud over resultater og viden som genereres i forskningsindsatserne under Kemiindsatsen, modtager styrelserne løbende input til, hvilke konkrete kemiske stoffer, der er behov for at vurdere og håndtere. Inputtet består fx af EU's vurderinger og viden fra EU's varslingsystemer, samt den rådgivning, som forskningsinstitutioner yder i forbindelse med regeltilblivelse og rekvirerede risikovurderinger. Resultater fra den løbende kontrol indgår også i prioriteringen.

Fødevarestyrelsen

På baggrund af screeningen fra DTU, jf. bilag 4, finder Fødevarestyrelsen det relevant fortsat at arbejde med stofgrupperne fluorerede stoffer, bly, metylkviksølv, cadmium, uorganisk arsen og nitrosaminer.

Der er for alle disse stofgrupper behov for at reducere menneskers udsættelse for stofferne fra maden.

Fluorerede stoffer

DTU peger på, at der er behov for mere viden om individuelle forskelle i optaget af fluorerede stoffer. En mulig forklaring kan være forskelle i tarmfloraen, som kan påvirke optaget af kemiske stoffer. Det er desuden relevant at fortsætte undersøgelserne af fluorerede stoffers toksiske effekter og virkningsmekanismerne bag. For at forbedre målingerne af fluorerede stoffer i fødevarer er der behov for yderligere metodeudvikling. Det er både relevant at udvikle enkeltmetoder og screeninger af flere stoffer på én gang.

Bly, metylkviksølv, cadmium og uorganisk arsen

Der er behov for at afklare sammenhænge mellem kemikalieeksponering, kost og livstilsfaktorer. For at undersøge om der er befolkningsgrupper (opdelt på køn, alder, fysisk aktivitet og livstilsfaktorer), hvor byrden kan være særlig problematisk, vil det være relevant at benytte kunstig intelligens ("Machine Learning"). Der er nye studier, der peger på at sammensætningen af tarmens bakteriesamfund har stor indflydelse på optag, form og effekt af eksempelvis arsen i dyreforsøg.

N-nitrosaminer

Der er fortsat behov for viden om sammenhængen mellem indtaget af forarbejdet kød og forekomsten af tarmkræft. Der mangler studier af nitrosaminers toksikologiske effekter for at afklare om sammenhængen mellem kræft og indtag af forarbejdet kød kan skyldes indhold af nitrosaminer i kød, der er tilsat nitrit.

Hovedindsats: Indspil til non-toxic environment og opfølgning på REACH Review

EU's Kemikaliestrategi for bæredygtighed (Chemicals Strategy for Sustainability (CSS)) blev offentliggjort i oktober 2020, som det første skridt mod nulforureningsambitionen for et giftfrit miljø annonceret under Den Europæiske Grønne Pakt (European Green Deal). Efter offentliggørelsen af strategien udtrykte Danmark ønske om rådskonklusioner for at sende et stærkt politisk signal om opbakning til strategien, og rådskonklusioner på strategien blev vedtaget på Miljørådsmødet den 18. marts 2021.

I løbet af 2021 har EU-kommissionen igangsat flere af initiativerne i strategien, herunder de målrettede revisioner af REACH- og CLP-forordningerne. Danmark deltager aktivt i arbejdet med initiativerne i strategien, og der blev som første skridt givet indspil til de såkaldte Inception Impact Assessments for REACH, CLP, kosmetik, legetøj og detergenter. På CLP-området har der efterfølgende været en række dedikerede EU-møder for de kompetente myndigheder, hvor Danmark har givet indspil både mundtligt og skriftligt, og indspil er også givet via en offentlig høring i efteråret 2021. For REACH afholdt EU-formandskabet en workshop den 9. november 2021 om ændring af godkendelses- og begrænsningsprocedurerne, hvor Danmark også deltog aktivt. Derudover er arbejdet med konceptet 'one substance, one assessment' startet op med et første møde i ekspertgruppen i slutningen af september 2021. Danmark er i ekspertgruppen repræsenteret ved Miljøstyrelsen og Fødevarestyrelsen.

Opfølgning på initiativerne i strategien er endvidere blevet fulgt i regi af REACH Up-kredsen, som er en gruppe af 11 ligesindede lande, hvor arbejdet med strategien både er blevet diskuteret på minister- og embedsmandsniveau.

Hovedindsats: Mulighederne for afholdelse af en europæisk/international kemikonference afsøges
Blev afholdt 27. - 28. juni 2019.

